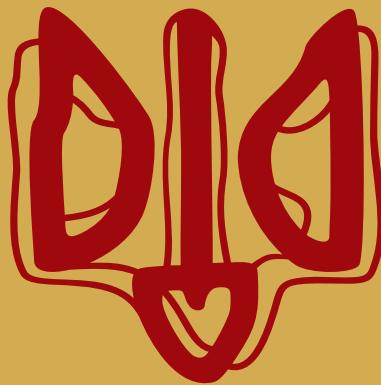

Всеукраїнська громадська організація

**СПІЛКА
АРХЕОЛОГІВ
УКРАЇНИ**

Всеукраїнська громадська організація «Спілка археологів України» (далі ВГО «САУ») – це добровільна, самоврядна некомерційна організація фахівців у сфері дослідження, охорони, збереження, управління, адвокації та промоції археологічної спадщини.

ВГО «САУ» була створена 2010 року. Зразками для об'єднання стали подібні організації, які існують в різних частинах світу на державному, міждержавному і навіть місцевому рівні: Спілка американської археології (SAA), Європейська асоціація археологів (ЕАА), Німецьке археологічне товариство (DAV), Центр археології та культурної історії Причорномор'я (ZAKS) у Галле тощо. Досвід подібних організацій свідчить: добровільні спілки, союзи, асоціації є дієвою формою поєднання зусиль фахових спільнот задля збереження й вивчення археологічної та – ширше – культурної спадщини, дотримання високих етичних і професійних стандартів в археологічній діяльності, підтримання контактів.

Від самого моменту заснування «Спілка археологів України» спрямувала свою основну суспільну діяльність передусім на пам'яткоохоронну справу, рішуче виступаючи проти грабіжницьких розкопок, нелегального обігу археологічних предметів, незаконної забудови в зонах археологічних пам'яток. Спілчани постійно й повсюдно наголошували на необхідності вживання жорстких заходів для збереження національної культурної спадщини.

ІНФОРМУВАННЯ

Науково-практичний круглий стіл «Справа про скіфське золото», к.ю.н. О. Малишев

Міжнародний семінар «Археологія на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів»

ІНФОРМУВАННЯ

Міжнародна наукова конференція молодих вчених «To dig or not to dig: інвазивні та не інвазивні методи археології», Київ, 11-12.10.2019 р.

Видання підготовлені за сприяння ВГО «Спілка археологів України»

Від початку свого існування ВГО «САУ» намагалася доносити інформацію про найновіші здобутки української та світової археології. За підтримки ВГО «САУ» здійснено кілька видавничих проектів.

Важливими інформаційними майданчиками є офіційний сайт ВГО «САУ» <http://vgosau.kiev.ua/>

та ресурси у соціальних мережах:
дискусійна група <https://www.facebook.com/groups/171886782952909/>

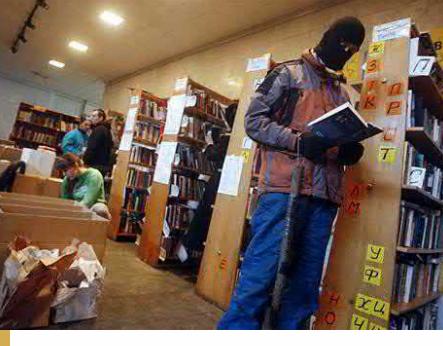
і офіційна сторінка
<https://www.facebook.com/AssosiationArchaeologistsUkraine/>

Ці майданчики постійно використовуються не лише для інформування та популяризації, а й для висвітлення проблемних ситуацій, зокрема поширення інформації про випадки порушення пам'яткоохоронного законодавства.

Раз по раз ВГО «САУ» долучається і до роботи в освітній сфері, до підготовки майбутніх фахівців у галузі археології, антропології, охорони пам'яток через участь в організації конференцій молодих учених, літніх польових археологічних шкіл тощо.

Доволі традиційним напрямком діяльності ВГО «САУ» була й залишається протидія поширенню псевдонаукової інформації та спекуляцій навколо археології і давньої історії України.

ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ

Активна частина членів ВГО «САУ» не залишається остронь визначальних для держави суспільно-політичних подій. Чимало активістів ВГО «САУ» брали участь у подіях Революції гідності та у бойових діях українсько-російської війни.

Анексія Криму й окупація частини Донбасу вплинули не тільки на особисті долі та наукову роботу багатьох спілчан – змусили деяких із них лишити рідні домівки та позбавили можливості досліджувати пам'ятки й колекції, яким було присвячено роки праці. ВГО «САУ» як організація теж мусила вдатися до нових напрямків діяльності. Зокрема ВГО «САУ» взялася інформувати українське суспільство та світову наукову спільноту про незаконні розкопки в анексованому Криму, здійснювати моніторинг стану археологічних пам'яток в зоні бойових дій, домагатися археологічного нагляду під час облаштування державного кордону між Україною та РФ (проект «Стіна») тощо.

РЕАГУВАННЯ

Утім найновітніші виклики, що постали перед ВГО «САУ» через війну на сході України, аж ніяк не витіснили з нашої діяльності іншу «війну» – протистояння з тими, хто систематично розграбовує археологічні пам'ятки по всій території нашої держави. Нікуди не поділися й недобросовісні забудовники, які намагаються оминути норми пам'яткоохоронного законодавства.

Тож ВГО «САУ» має відповідно реагувати на величезну кількість викликів, зумовлених катастрофічним станом охорони археологічних пам'яток в Україні.

Члени правління Спілки:

Яків Гершкович, доктор історичних наук – голова Правління

Євген Синиця, кандидат історичних наук – заступник голови, науково-популяризаційна робота

Юрій Пуголовок, кандидат історичних наук – заступник голови, соціальні мережі

Олексій Пробийголова, кандидат історичних наук – секретар Правління

Денис Гречко, кандидат історичних наук – робота з регіональними осередками

Сергій Горбаненко, кандидат історичних наук – підтримка сайту, електронно-інформаційні ресурси та видавництво

Антон Корвін-Піトровський – зв'язок з органами влади, установами, організаціями

Юлія Ушкова – підтримка сайту САУ

Катерина Чуєва – музейна археологія, контакти з міжнародними фаховими організаціями

Олег Осаульчук – питання превентивної археології

Олександр Малишев, кандидат юридичних наук – юридичний супровід діяльності САУ, правове регулювання охорони і дослідження археологічної спадщини

МЕРЕЖА

Першим кроком у роботі оновленого правління став своєрідний аудит регіональної мережі ВГО «САУ».

На сьогодні є 26 регіональних підрозділів, найбільші з них: Київський міський та Київський обласний, Харківський, Полтавський, Чернігівський, Волинський, Дніпровський, Кропивницький, Львівський.

У 2014 році в Києві був переоформлений Кримський підрозділ – до нього, а також до Луганського і Донецького підрозділів, увійшли й археологи, які змушені були виїхати з окупованих територій України. Загалом у складі ВГО «САУ» станом на 2020 рік налічується близько 400 членів.

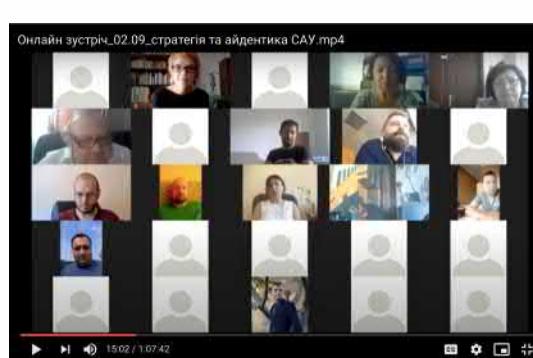
Нашою метою є продовження розбудови ВГО «САУ» як авторитетної представницької організації з розвиненою дієвою мережею.

Упродовж 2018 року ВГО «САУ» пройшла процедуру перереестрації, яка була зумовлена змінами в законодавстві щодо форм та видів діяльності громадських організацій.

Було оновлено Статут, переобрano керівні органи ВГО «САУ».

Однак ішлося не тільки про суто формальні зміни. Цілком на часі посталася необхідність оцінити діяльність ВГО «САУ» за попередній період і, що набагато важливіше, віднайти місце Спілки у новому світі, що докорінно змінився буквально за кілька років.

ПРОЄКТ

2020 року ВГО «САУ» подала проектну заявку на участь у новій програмі Українського культурного фонду «Мережі й аудиторії». Заявку було підтримано, вона посіла друге місце у своєму лоті. Основна мета проекту «Посилення спроможності професійної спільноти задля адвокації археологічної спадщини України» – формувати активну суспільну позицію професійної археологічної спільноти України для адвокації археологічної спадщини, зокрема провести інтеграційний захід у форматі стратегічної та комунікаційної сесій.

Через обмеження, зумовлені пандемією, не вдалося реалізувати проект у запропонованому форматі, що знизило рівень безпосередньої залученості спілчан до формування стратегічного документа.

Подолати це обмеження команда проекту намагалася через максимальне інформування та залучення членів Спілки до роботи над Стратегією усіма можливими засобами.

СТРАТЕГІЯ МІСІЯ ЦІННОСТІ

Стратегія ВГО «Спілка археологів України» – це документ, який закладає підвалини для нової системної діяльності організації.

МІСІЯ

ВГО «САУ» – добровільна, самоврядна некомерційна організація, що об'єднує фахівців у сфері дослідження, охорони, збереження, управління, адвокації та промоції археологічної спадщини заради:

- формування та впровадження фахових і етичних стандартів у галузі;
- розвитку спроможності фахівців та інституцій у галузі;
- сприяння розвитку фахової мережі;
- адвокації питань захисту та промоції археологічної спадщини на національному та міжнародному рівні; сприяння формуванню відповідального ставлення суспільства до археологічної спадщини як ресурсу для розвитку.

ЦІННОСТІ

- Наша діяльність базується на ставленні до археологічної спадщини як до невідновлюваного ресурсу, найважливішого та унікального джерела для вивчення давньої історії людства;
- Ми визнаємо пріоритет суспільних інтересів над приватними чи корпоративними;
- Ми віримо у науковий прогрес та сталий розвиток;
- Для нас принципова академічна свобода та академічна добросередиство;
- Ми підтримуємо пріоритет загальнолюдського значення археологічної спадщини, не нехтуючи національними інтересами;
- Ми розвиваємо мережу за принципами прозорості, колегіальності, продуктивної взаємодії, горизонтальної співпраці ії членів.

СТРАТЕГІЯ цілі

У якості основних цілей ВГО «Спілка археологів України» визначені три:

Ціль 1. Впровадження положень Кодексу етики професійного археолога у щоденні практики всієї археологічної та дотичних фахових спільнот країни через надання їйому всеукраїнського статусу *defacto*.

Реалізація поставленої цілі передбачає:

- обговорення і затвердження нової редакції Кодексу етики професійного археолога;
- проведення циклу презентацій для фахових аудиторій з метою популяризації та впровадження положень Кодексу в щоденні практики;
- проведення в регіонах інформаційних кампаній з інформування місцевих громад про наслідки пограбування / руйнування пам'яток;
- укладання меморандумів про співпрацю в галузі промоції фахових етичних стандартів з ІКОМ України, ІКОМОС України, органами державної влади та розвиток мережі партнерів, яка базується на спільних професійних етичних принципах;
- звернення до уповноважених органів державної влади з пропозиціями внести зміни до чинного законодавства, які забезпечать упровадження теперішніх стандартів професійної спільноти;
- розробка пропозиції для МОН включити етичні стандарти до навчальних курсів відповідних освітніх програм.

Ціль 2. Формування активної суспільної позиції професійної археологічної спільноти України через побудову дієвої мережі.

Реалізація поставленої цілі передбачає:

- втілення стратегії внутрішньої комунікації спільноти, побудовану на принципах продуктивної взаємодії;
- налагодження стабільного обміну інформацією для продуктивних і результативних зв'язків межах спільноти;
- запровадження механізму ухвалення консолідованих рішень;
- започаткування практики проведення тренінгів для членів спільноти з метою підвищення їхньої спроможності;
- заохочення представників мережі до системного інформування суспільства про свою діяльність;
- активізація проектної діяльності ВГО «САУ», у тому числі за участі регіональних підрозділів.

Ціль 3. Позиціонування ВГО «САУ» як провідного / авторитетного осередку професійної спільноти у питаннях адвокації археологічної спадщини.

Реалізація поставленої цілі передбачає:

- набуття ВГО «САУ» статусу обов'язкового представника професійної спільноти в усіх процесах вдосконалення пам'яткоохранного законодавства України;
- створення ефективної мережевої системи реагування спільноти на випадки порушення законодавства у сфері охорони археологічної спадщини та оперативний медійний розголос таких випадків;
- підтримка практик перетворення об'єктів археологічної спадщини на ресурс сталого розвитку громад;
- презентацію археологічної спадщини як одного з інструментів культурної дипломатії;
- активне долучення до процесів, пов'язаних з поверненням археологічних предметів, незаконно вивезених за межі України.

ГРОМАДИ

Місто Полонне. Зустріч науковців з місцевою владою

Етнофестиваль «Гелон-фест». Більське городище

Древлянський колодязь.
М. Олевськ.
Дослідження к.і.н.
А. Петраускаса,
за підтримки
місцевої громади

Село Легедзине. Музей Трипільської культури.
Фестиваль «Трипільська толока»

Науково-практична конференція «Олександр Поль в історії та міській пам'яті Дніпра». Доповідь к.і.н., антрополога О. Козак. Дослідження за підтримки Дніпровської міської ради

Окремим напрямом діяльності ВГО «САУ» є робота на рівні об'єднаних територіальних громад (з адміністрацією ОТГ, місцевими фахівцями з охорони культурної спадщини тощо). Основна мета цієї роботи – роз'яснення нових обставин (в умовах утворення ОТГ) зберігання й використання пам'яток і об'єктів археологічної спадщини. З утворенням ОТГ саме відділ культури цієї ланки перебирає з району функції органу нижчого рівня охорони культурної спадщини, а отже і бере на себе відповідальність за археологічні пам'ятки.

На відміну від пам'яток архітектури та історії, археологічні пам'ятки мають низку відмінностей і тому необхідно роз'яснювати специфіку їх збереження й використання. Серед основних питань, які потребують уточнення, є такі:

- Що таке археологічна спадщина і якою вона буває?
- Що таке охорона археологічної спадщини?
- Як вести облік об'єктів археологічної спадщини?
- Можливі правопорушення у сфері взаємодії з археологічною спадщиною.
- Шляхи використання об'єктів археологічної спадщини для сталого розвитку громади.

В результаті виконання запланованих стратегічних завдань ВГО «САУ» постане як потужна мережа, впливовий та ефективний гравець у царині адвокації культурної спадщини, а членство у Спілці стане престижним. Існуватиме розвинена мережа партнерів і партнерських програм ВГО «САУ» з дотичними фаховими спільнотами, що базується на професійних етических принципах.

**Всеукраїнське громадське об'єднання
«Спілка археологів України»**

vgosau.kiev.ua

facebook

Укладачі:

Я. Гершкович, Є. Синиця, В. Колеснікова, О. Оногда, К. Чуєва
Дизайн, верстка – А. Панікарський

Видання підготовлено в рамках проекту за підтримки
Українського культурного фонду

Папір крейдований. Формат 200 x 200. Наклад 100 прим.
Друк офсетний. Гарнітури Bitter, Source Sans Pro

Друк: ТзОВ «Друкарня Папуга»
м. Львів, вул. Патона, 19/158 +38 032 297 1850
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції:
серія ЛВ №15 від 21.11.2001

© ВГО «Спілка археологів України»

Видання здійснене в рамках проекту «Посилення спроможності професійної
спільноти задля адвокації археологічної спадщини України» за підтримки

УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРНИЙ
ФОНД